

KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE EELHINNANG

Sandla külas Sandla sadama Puhkeala (59201:004:0608) mü. detailplaneeringule

20.05.2025

1. Kavandatud tegevus, selle asukoht ning seos strateegiliste planeerimisdokumentidega:

Käesolev eelhindang on antud Saaremaa vallas Sandla külas Puhkeala katastriüksuse detailplaneeringule. Detailplaneeringu ala hõlmab Sandla külas Puhkeala (katastritunnus 59201:004:0608, sihtotstarve üldkasutatav maa 100%, pindala 41338 m²) katastriüksust. Planeeringu nimetus on Sandla sadama detailplaneering.

Detailplaneeringu eesmärgiks on algamise taotluse kohaselt sadamaalale väikepaatide hoiuala planeerimine, paatide veeskamiseks vajaliku kaldaaluse ja muuli rajamine, olemasoleva rannakindlustuse parandamine, võrgukuuri ja sadamahoonete (2 tk) ning parkla rajamine, puhkeplatsil olemasoleva parkla suurendamine mööda teeäärt sadamani, 5x10 m suuruse lava ja 4x11 m suuruse varjualuse ehitamine, rannavõrkpalliväljaku rajamine, kuivkäimla paigaldamine telkimisala juurde.

Kokkuvõtvalt on detailplaneeringu eesmärgiks sadama planeerimine, puhkeala ehitiste planeerimine ning selleks ranna ehituskeeluvööndi vähendamine.

Tegevusteks vees (süvendamine ja/või tahkete ainete uputamine) on vajalik Keskkonnaametilt taotleda keskkonnaluba vee eriasutuseks. Vee erikasutuse keskkonnaluba on kohustuslik, kui süvendatakse veekogu ja paigutatakse veekogusse tahkeid aineid mahuga alates 100 m³. Sadam kantakse sadamaseaduse § 37 lõike 2 alusel sadamaregistrisse Sandla sadama nime all. Ajalooliselt ja erinevates arengustrateegiates on paralleelselt Sandla sadama nimetusega olnud kasutusel ka Kukessaare sadam, kuid edaspidi kantakse sadam sadamaregistrisse Sandla sadama nime all, mistõttu ka detailplaneeringu nimetus on Sandla sadama detailplaneering.

Planeeringualal kehtib Pihla valla rannaala üldplaneering (kehtestatud Pihla Vallavolikogu 13.10.2005. a määrusega nr 6, edaspidi *üldplaneering*). Vastavalt üldplaneeringu maakasutuse kaardile asub planeeringuala osaliselt P1 reserveeritud puhkeala ilma hoonete ehitamise õigusega ja looduskaitseala piir ja mere ranna ehituskeeluvöönd (200 m, tiheasustusega asulas 50 m). Kehtiva üldplaneeringu kohaselt asub Puhkeala katastriüksus osaliselt väljaspool üldplaneeringu lahendusena toodud reserveeringualasid. Sihtotstarbe muutmisel lähtutakse sellisel juhul maakatastriseadusest ning sihtotstarvete määramine ja muutmine nendel aladel ei ole üldplaneeringu muutmise aluseks.

Üldplaneeringu seletuskirjas on toodud, et see käsitleb vastavalt Saare maakonna rannaala tsoneeringus toodud jaotusele Pihla vallas asuvaid sadamaid ja lautreid, kuid loetelus ei ole

toodud Sandla sadamat. Peatükk 5.1.5 sõnastab, et üldplaneeringuga reserveeritakse kõikide sadamate juurde, kus ei ole määratud sadama akvatooriumi piire, reserveeritakse veeala planeeringukaardil näidatud piirides sadama akvatooriumi tarbeks.

Peatükk 5.4.4 sõnastab, et ranna või kalda piiranguvööndis on keelatud jäätmete töötlemiseks või ladustamiseks määratud ehitise rajamine ja laiendamine, välja arvatud sadamas. Ehituskeeld ei laiene kehtestatud detailplaneeringuga või kehtestatud üldplaneeringuga kavandatud sadamaehitisele ja veeliiklusrajatisele. Seletuskirjas peatükis 5.4.7 sadamaga seotud piirangud - Sadam on laevanduslikuks ja kaubanduslikuks tegevuseks, laevaremondiks või harrastuslikuks laevasõiduks või muuks merendusalaseks tegevuseks kohandatud piiritletud alal asuv hoonete ja rajatiste kompleks koos selle juurde kuuluva akvatooriumiga.

Saare maakonnaplaneeringu 2030+ (kehtestatud riigihalduse ministri 27.04.2018 käskkirjaga nr 1.1-4/94) ruumiliste väärtuste kaardi alusel asub planeeringuala väärtuslikul maastikul, rohevõrgustikus ja osaliselt väärtuslikul põllumajandusmaal.

Maakonnaplaneeringu seletuskirjas on välja toodud üldised tingimused väärtuslike maastike säilitamiseks:

- Saarte traditsioonilise maastikupildi säilitamiseks on määrava tähtsusega pärandkoosluste (loopealsed, puisniidud, rannaniidud, aruniidud) jätkuv majandamine ja vajadusel taastamine. Põllu-, heina- ja karjamaad on vajalik hoida kasutuses.
- Hoida traditsioonilist maastikustruktuuri (üldine maakonna asustumuster, külade struktuur, teedevõrgustik ja maastiku väikeelemendid).
- Teede ja liinirajatiste asukohavalikul eelistada olemasolevaid trasse/koridore – teid, pinnasteid, elektriliine; õhuliinidele eelistada maakaableid.
- Maastikulised väikevormid nagu kiviaiad, tarad, üksikud puud ja väiksemad puudegrupid, alleed, kivihunnikud, endised talukohad, kui maastikku kujundavad elemendid, tuleb säilitada.
- Kompaktse hoonestusega alade asukohavalik väärtuslikel maastikel toimub ainult üldplaneeringu alusel.
- Maakondliku ja piirkondliku tähtsusega väärtuslikud maastikud ei ole takistuseks kaevandamislubade taotlemisel ja andmisel õigusaktides sätestatud korras ja tingimustel.

Maakonnaplaneeringu seletuskirjas on välja toodud tingimused väärtusliku põllumajandusmaa kasutamiseks:

- Väärtuslik põllumajandusmaa on põllumajanduslikus kasutuses.
- Pool-looduslikel kooslustel ei ole lubatud intensiivne põllumajandus. Pool-looduslike koosluste hooldamise eesmärk on parandada pool-looduslike koosluste ja nendega seotud liikide seisundit, suurendada hooldatavate alade pindala, säilitada ja suurendada elurikkust ja maastikulist mitmekesisust.
- Väärtuslikule põllumajandusmaale võib ehitada ning selle sihtotstarvet muuta üksnes avalikes huvides.
- Väärtuslikud põllumajandusmaad ei ole takistuseks kaevandamislubade taotlemisel ja andmisel õigusaktides sätestatud korras ja tingimustel. Maardlate aladel paiknevate väärtuslike põllumajandusmaade kaevandamiseks kasutusele võtmiseks antakse luba

Keskkonnaministeeriumi ja Maaeluministeeriumi vahelises koostöös, tagades nii optimaalse väärtusliku põllumajandusmaa kaitse kui maavara kaevandamise võimaluse.

- Üldplaneeringuga täpsustatakse väärtusliku põllumajandusmaa määramise aluseid ja põllumajandusmaa massiivide piire.
- Väärtuslike põllumajandusmaade täpsemad kaitse- ja kasutustingimused seatakse üldplaneeringutega.

Rohelise võrgustiku toimimise kõige olulisem meede on võrgustiku terviklikkuse/sidususe tagamine. Selleks on rohelise võrgustiku aladel Saare maakonnas maakasutuse kavandamisel järgmised tingimused: maakasutuse kavandamisel ja ehitustingimuste määramisel säilitada looduslike alade sidusus, vajadusel kavandada rohealade hõivamist leevendavad või kompenseerivad meetmed. Teede ja liinirajatiste asukohavalikul eelistada olemasolevaid trasse/koridore- teid, pinnasteid, elektriliine; õhuliinidele eelistada maakaableid. Säilitada võimalikult suures ulatuses looduslikke kooslusi, nagu ka puuderivisid, hekke, kiviaedu ja -kuhilaid, kraave jne olenemata konkreetsest liigilisest koosseisust, maakasutusest või maaomandist.

Lisaks on Saare maakonnaplaneering 2030+ seletuskirjas välja toodud, et Saare maakonnas moodustab rohelise võrgustiku ka mere rand piiranguvööndi ulatuses – üldjuhul 200 m, millele korduva üleujutusega randadel lisandub üleujutatava ala laius. Arvestades maakonna saarelisust on mere rand üks tähtsamaid koridore võrgustiku sidususe ja territoriaalse terviklikkuse tagamiseks. Mere ranna koridori sidususe tagamiseks, tuleb võimalikult sidusana säilitada seal asuvad looduskooslused ning piirata inimtegevusest lähtuvat kahjulikku mõju. Peamine sidusust ohustav tegevus on randadele ja kallastele ehitamine.

Vastavus Maakonnaplaneeringu tingimustele:

Planeeringualale on osaliselt inventeeritud Natura elupaik kadastikud (5130), poollooduslik kooslus kadastik (5130), Natura elupaik rannaniidud (1630) ja Natura elupaik puiskarjamaad (9070).

Planeeringuala rannaniidu ala on aktiivses kasutuses karjamaana, kus ka paikvaatluse ajal olid veised juba olemas. Tegemist ei ole põllumajanduseks kasutatava maaga.

Puhkeala maaüksus on juba praegu aktiivses kasutuses. Paikvaatlusel oli näha, et ka karja aiast välja jäävad alad on niidetud ja hooldatud.

Joonis 1. Vaade planeeringuala rannaniidule, mis on kasutuses karjatatava alana ning hooldatud. (Keti Kaljuste, 16.05.2025)

Joonis 2. Olemasolev parkimisala. (Keti Kaljuste, 16.05.2025)

Käesoleval hetkel on olemas ja kasutuses juba väike parkla, varikatusega piknikulaud, lõkkekoht ja kuivkäimla, mis osaliselt asuvad juba Natura elupaigal ja poollooduslikul kooslusel kadastik (5130). Planeeritavate rajatiste seas sellel alal oleks veel uus kuivkäimla teises asukohas (telkimisala lähedal), rannavõrkpalliväljak, varjualune, lava, parklad ja telkimisala, mis jäävad samuti osaliselt poollooduslikule kooslusele kadastik, kuid seda vaid väikeses ulatuses. Asukohavalikul on lähtutud teiste rajatiste lähedusest ning looduslikult lagedamast alast. Maastikulised väikevormid, nagu üksikud puudegrupid ja maastikku kujundavad elemendid säilitatakse.

Keskkonnaamet on oma kirjas nr 6-2/25/6655-2 seisukohal, et kõik hooned ja rajatised sh parkimisplats tuleb kavandada väljapoole kaitstavaid elupaigatüüpe. Eelhinnangu tarbeks läbi viidud Puhkeala maaüksuse paikvaatluse käigus, vaatasime üle ka esialgse eskiisiga kavandatud parkimisala võimalikud asukohad, mis jäävad küll kaitstavate elupaigatüüpide asukohale, kuid on looduslikus mõttes kõige sobivamad ja lagedamad alad parkimisalade loomiseks (joonis 3 ja joonis 4). Arvestades nimetatud alade hetkeseisundit, ei ole eeldatavasti oodata, et parkimisalade loomine kahjustaks kaitstavaid elupaigatüüpe. Pigem oleks täiendavate parkimiskohtade olemasolul tagatud, et Puhkeala maaüksust kasutavad inimesed ei pargiks oma sõidukeid haljasaladele. Lisaks sellele oleks parkimisala rajamise lubamisel sellele alale võimalik teisaldada olemasolev käimla koosluselt parkimisala äärde. Taotluses näidatud lava, olemasolevast parklast lõunapoole planeeritav elupaigast väljapoole jääva parkla, rannavõrkpalliväljaku, varjualuse ning telkimisala asukohas ei esine Laidevahe looduskaitseala ja loodusala eesmärgiks seatud elupaigatüüpe. Kuigi asukoht paikneb ehituskeeluvööndis, ei kahjustata seal hoiuala kaitseväärtusi. Kogu inimtegevus ja sellega kaasnev mõju jääb nimetatud alale, mida piirab mere rannani looduslik puhverala. Luues inimestele puhkeala kõikide vajalike rajatiste ja parkimisalaga, ei hakata ka trügima ka muudele aladele (puhveralale). Lisaks piirab inimeste tegevust ja liikumist alal olev karjatamise aed. Kuigi planeeringuga tuleb tagada ka ligipääs kallasrajale, siis ei ole vajalik seda tagada läbi kaitstava elupaiga, vaid kallasrajani pääseb ka mööda olemasolevat kruusateed.

Ühtlasi on nii tagatud ökotoni säilimine. Ka paikvaatluse käigus ei tuvastatud ühtegi inimtekkelist sissesõitu või rada kaitstavatel elupaigatüüpidel. Inimtegevus ja selle mõju jääb juba olemasolevale puhkealale.

Ehituskeeluvööndi piirangu eesmärk on vältida ehitustegevust veekogude rannal ja kaldal. Olemasolevad ehitised on korralduse alusel seaduslikud, planeeritavad jäävad küll ehituskeeluvööndisse, kuid nende olemasolu (sh kasutamine) ning täiendavate rajatiste/hoonete ehitamine on võimalik ranna ja kalda kaitse eesmärke kahjustamata.

Kuigi Puhkeala kinnistu on suures ulatuses üleujutatav ala, ei viita hetkeolukord korduvatele üleujutustele. Pigem tuleb planeeringu elluviimisel sellega arvestada, planeerides sobivaimad lahendused üleujutustega toimetulekuks.

Joonis 3. Põhjapoolse kavandatava parkimisala asukoht. (Keti Kaljuste, 16.05.2025)

Joonis 4. Lõunapoolse kavandatava parkimisala asukoht. (Keti Kaljuste, 16.05.2025)

Joonis 5. Olemasolev lõkkekoht. (Keti Kaljuste, 16.05.2025)

Joonis 6. Planeeritava (olemasoleva) telkimisala asukoht. (Keti Kaljuste, 16.05.2025)

Joonis 7. Olemasolev varikatusega piknikulaud. (Keti Kaljuste, 16.05.2025)

Lisaks on planeeringualal olemasolev käimla, mis on ehitisregistrisse kantud muu puhkerajatisena kaitstavale elupaigatüübile kadastikud. Uus käimla tuleks rajada väljapoole kaitstavat elupaigatüüpi. Soovitame see rajada võimalikult teele lähedale, sest nii on võimalik seda ka paremini tühjendada kuna ühtlasi ei ole mootorsõidukiga lubatud parklast liikuda telkimisalani mööda olemasolevat rada, et käimlat tühjendada. Kaitse-eeskirja § 5 lg 4 p 1 ja 2 kohaselt on kaitsealal lubatud sõidukiga sõitmine teedel ning jalgrattaga sõitmine radadel. Telkimisalal ei ole lubatud pinnase- ega ka kaevetööd.

Planeeritud tegevustega ei ole kavas rohevõrgustiku senist toimivust ja sidusust ohtu seada. Planeeringuala puhul on tegemist suhteliselt suure alaga, mis on ulukitele ka edaspidi läbitav. Piirdeaed on plaanitud vaid sadama ja seda otseselt teenindavate rajatiste ümber, nii inimeste kui ka ulukite ohutuse mõttes. Rannaniidul on ka karjatamise aed, kuid see on ulukitele ületatav/läbitav. Planeeringu elluviimisel säilitatakse haljastus võimalikult maksimaalses ulatuses. Liikumisteed ulukitele on tagatud ümber sadamahoone tavapäraselt. Seega ei ole planeeritaval tegevusel eeldatavasti olulist mõju rohevõrgustiku edasisele toimivusele mere rannal ja piirkonnas.

Eeltoodust tulenevalt on planeering üldjoontes Saare maakonnaplaneering 2030+ vastav.

Planeeringuala kõlvikuline koosseis on 24650 m² looduslik rohumaa, 1198 m² metsamaa ja 15490 m² muu maa. Planeeringuala piirneb põhjast Laidevahe looduskaitseala 14 (katastritunnus 59201:004:0629) kaitsealune maa 75% ja maatulundusmaa 25%, idast ja lõunast Läänemerega, läänest Kukessaare (katastritunnus 59201:004:0219) maatulundusmaaga, Uue-

Kukessaare (katastritunnus 59201:001:0830) elamumaaga ja 5920028 Sandla-Kukessaare tee (katastritunnus 59201:004:0582) transpordimaaga. Juurdepääs planeeringualale on avalikult kasutatavalt Sandla-Kukessaare teelt (tee nr 5920028).

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi *KeHJS*) kohaselt tuleb detailplaneeringu koostamise käigus koostada keskkonnamõtjude strateegiline hindamine juhul, kui detailplaneeringu alusel kavandatud tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju või kui kavandatakse tegevust, mis võib üksi või koostoimes teiste tegevustega eeldatavalt oluliselt mõjutada Natura 2000 võrgustiku ala. Keskkonnamõju on oluline, kui see võib eeldatavalt ületada tegevuskoha keskkonnataluvust, põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi või seada ohtu inimese tervise ja heaolu, kultuuripärandi või vara.

Detailplaneeringuga kavandatu ei ole otseselt seotud jäätmekäitluse või veekaitsega ega Euroopa Liidu keskkonnavalaste õigusaktide ülevõtmisega. Tulenevalt tegevuse iseloomust ei oma planeerimisdokument tähtsust Euroopa Liidu keskkonnavalaste õigusaktide nõuete ülevõtmisel.

Vastavalt planeerimisseaduse § 142 lg 6 tuleb üldplaneeringut muutva detailplaneeringu koostamisel anda eelhindang ja kaaluda keskkonnamõju strateegilist hindamist (edaspidi KSH), Keskkonnamõju on oluline, kui see võib eeldatavalt ületada tegevuskoha keskkonnataluvust, põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi või seada ohtu inimese tervise ja heaolu, kultuuripärandi või vara.

2. Planeeringuala kitsendused ja kommunikatsioonid

Detailplaneeringu alal ja selle vahetus läheduses rakenduvad järgnevad kitsendused:

1. Planeeringualal asub elektripaigaldise kaitsevöönd.
2. Planeeringualale ulatub Laidevahe looduskaitseala (KLO1000512), Rannaküla piiranguvöönd (KLO1102007), Natura 2000 võrgustiku Siiksaare-Oessaare lahtede linnuala (RAH0000107) ning Siiksaare-Oessaare loodusala (RAH0000597).
3. Planeeringualale ulatub ranna ehituskeeluvöönd, ranna piiranguvöönd ja ranna veekaitsevöönd.
4. Planeeringualale ulatub korduv üleujutusala.
5. Planeeringualale ulatub veekogu kallasrada.
6. Planeeringualal on III kaitsekategooria kaitsealuste linnuliikide leiukohad.
7. Planeeringualale on osaliselt inventeeritud Natura elupaik kadastikud (5130), poollooduslik kooslus kadastik (5130), Natura elupaik rannaniidud (1630) ja Natura elupaik puiskarjamaad (9070).
8. Planeeringuala ranna- ja merealale on registreeritud Natura elupaik liivased ja mudased pagurannad (1140) ja veealused liivamadalad (1110).

Veeseaduse § 118 lg 5 alusel ei ole õiguslikul alusel rajatud sadamaalal veekaitsevööndit, seega planeeritavas Sandla sadamas ei ole veekaitsevööndit.

Joonis 8. Maa- ja Ruumiameti kitsenduste kaart (seisuga 15.05.2025)

3. Planeeringuala keskkonnatingimused

Detailplaneeringuala asub Saaremaa vallas, Sandla külas Puhkeala maaüksusel. Juurdepääs planeeringualale on avalikult kasutatavalt Sandla-Kukessaare teelt (tee nr 5920028). Alal puudub kehtiv detailplaneering. Puhkeala katastriüksusel on ehitisregistri (edaspidi *ehr*) andmetel rajatistena muu nimetamata spordi- või puhkerajatis (*ehr* kood 220654457) ja Sandla sadam (*ehr* kood 221477763).

Planeeringuala paikneb nõrgalt kaitstud põhjaveega alal. Reostatud pinnase kohta andmed puuduvad. Reljeef on suhteliselt tasane ja madal – absoluutkõrgus jääb vahemikku 1-2,5 m.

Joonis 9. Vaade Sandla sadamaalale. (Keti Kaljuste, 16.05.2025)

Joonis 10. Vaade Sandla sadamaalale. (Keti Kaljuste, 16.05.2025)

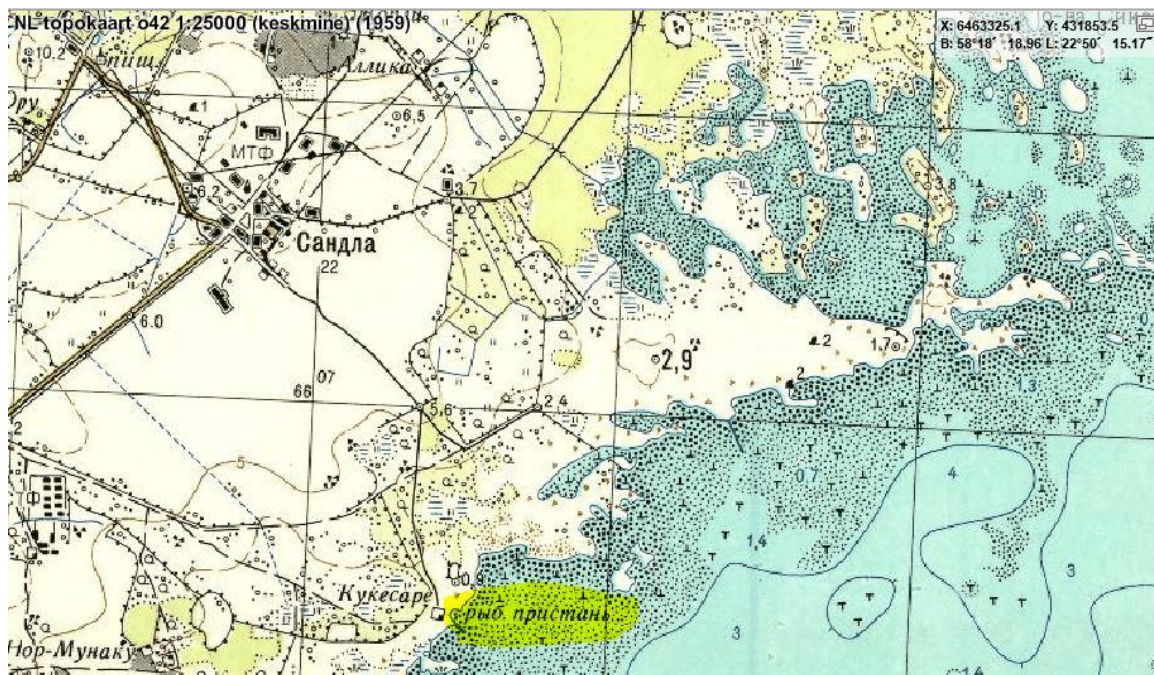

Joonis 11. Puhkeala maaiksusele viib Sandla-Kukessaare kruusakattega tee. (Keti Kaljuste, 16.05.2025)

Arvestades paikvaatluse hetkel sadamas asunud kalapaatide hulka võib järeldada, et see leiab aktiivset kasutust (joonis 9 ja 10). Ala on ka ajalooliselt merel käimise kohana kasutatud (joonis 12). Aastast 1949 hakati Sandla rebasefarmi jaoks kala püüdma ja merele mindi sealsest rannast. 60-ndatest oli seal kalurikolhoos „Saare Kalur“ püügilüli ja merel käis kakuaam (12 meetrine kalalaev). 1970-ndatest oli seal Tallinna Juvelitehase ja Aste juvelitehase puhkekompleks, sellest ajast on sadamaalale toodud suured dolomiidi plokid ja rajati sadamabassein, milles oli pidevalt kuni 20 paati. Samast ajast on tähistusega Sandla sadam nr 38, tegemist oli kinnise territooriumiga ja NSVL piirivalve järelevalve all oleva sadamaga. Eesti vabariigi ajal on kohalikud kutselised kalurid kasutanud aktiivselt Sandla sadamat. Veel praegugi on vees näha lagunenud dolomiidi plokid, mille asemele soovitakse rajada paatide hoiuala kaitseks looduskivist muulid. Rannas asuvad infostend ja vanad riietuskabiinid. Ala on pigem hooldamata ning osaliselt roostunud.

Joonis 12. 1959 aasta topokaardil on Kukessaare sadam märgistatud nimega „рыб пристань“ (Maa- ja Ruumiamet, 16.05.2025 seisuga)

Kavandatavad tegevused planeeringualal näevad ajaloolises sadamakohas eeldatavasti ette nii süvendustöid kui ka tahkete ainete uputamist veekogusse, mistõttu on vajalik taotleda Keskkonnaametilt keskkonnaluba vee erikasutamiseks. Vee erikasutuse keskkonnaluba on kohustuslik, kui süvendatakse veekogu ja paigutatakse veekogusse tahkeid aineid mahuga alates 100 m². Kui sadamas toimuv ehitustegevus viia läbi väljaspool lindude pesitsusaega ja kalade kudemisaega (ca 15. märts kuni 31. juuli), ei kaasne tegevustega eeldatavalt olulist keskkonnamõju. Arvestades, et piirkonda kasutatakse ka käesoleval hetkel aktiivselt paatide veeskamiseks, siis eeldatavalt ei mõjuta planeeritud tegevused oluliselt ka rannikuprotsesse ega sealset elustikku.

4. Planeeritud tegevusega kaasnevad mõjud

4.1. Mõju põhja- ja pinnaveele

Planeeringuala paikneb nõrgalt kaitstud põhjaveega alal. Reostatud pinnase kohta andmed puuduvad ning tõenäoliselt see maaüksusel puudub. Kavandatav tegevus ei mõjuta veetarvet antud piirkonnas.

Mõju põhja- ja pinnaveele võib avalduda ehitustöödel tekkiva õnnetuse käigus kemikaalide/kütuste lekkimisel põhjavette. Oluline keskkonnamõju põhja- ja pinnaveele võib samuti avalduda maapinnale ladestatud või maetud keskkonnoohtlike jäätmete tõttu, mida planeeringu elluviimise käigus eeldatavasti oodata ei ole.

4.2. Mõju maavaradele

Maa-ameti andmetel ei paikne planeeringualal maardlaid ega kaevandamisväärsid maavarasid. Planeeringuga kavandavate tegevustega ei kaasne maa-ainese ega maavarade otsest arvestatavat kaevandamist, kuid mõningane maavarade kasutamise vajadus võib tekkida seoses

juurdepääsutee, parkla ja muu ehitusaluse pinna rajamisega, mis eeldab täitematerjali kasutust. Tegevusi, mis otseselt mõjutaksid maavarade kasutamist, käesoleva detailplaneeringu raames ei kavandata. Erinevate ehitustööde käigus kooritavat pinnast saab ära kasutada krundi piires, väljaspool maaüksust maa-ainese kasutamiseks on vajalik Keskkonnaameti luba seaduses määratud juhtudel. Luba pole vaja taotleda maaparandushoiutöödel, maanteekraavide puhastamisel, tehnovõrkude ja -rajatiste rajamisel vastava projektiga määratud mahus või projekti puudumisel vastava töö tegemiseks põhjendatud mahus tekkivale kaevisele ja tee ehitamisel saadud kaevisele, kui seda kasutatakse sama objekti tarbeks. Keskkonnaameti luba ei ole vajalik ehitustöödel üle jääva kaevisse võõrandamiseks, mis on mahus alla 5000 kuupmeetrit.

4.3. Mõju pinnasele, taimestikule ja loomastikule

Peamine mõju pinnasele kaasneb hoonete, rajatiste ja sinna juurde kuuluvate tehnosüsteemide rajamisel. Ehitustegevuse käigus on oht pinnase saastumiseks territooriumil ladustatavate ja kasutatavate kemikaalidega (nt kütused). Ehitustegevuse käigus hävineb paratamatult haljastus planeeritavate hoonete ja rajatiste alusel alal ning ka vahetus naabruses võib ehitustehnika tallamise ja materjalide ladustamise tõttu kahjustuda olemasolevat alustaimestikku.

Puhkeala kinnistul on inventeeritud kaitstav elupaigatüüp rannaniit (1630*) ning kadastikud (5130), mis on ühtlasi Laidevahe looduskaitseala kaitse-eesmärkideks. Kuigi Keskkonnaamet on seisukohal, et kõik hooned ja rajatised sh parkimisplats tuleb kavandada väljapoole kaitstavaid elupaigatüüpe, oleme seisukohal, et parkimisala kavandamisel võiks kaaluda eskiislahenduses näidatud asukohtasid. Kuna tegemist on looduslikult lagedate aladega, mida tõenäoliselt juba kasutatakse, kui parkimiskohtadest tuleb puudus.

Maaüksuse idapoolsesse ossa, kuhu ehitustegevust ei ole kavandatud, on registreeritud III kaitsekategooria kaitsealuste linnuliikide ristpart, liivatüll, valgepõsk-lagle, punajalg tilder ja sookurg leiukohad. Kaitsealuse linnuliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal keelatud. Lisaks on keelatud looduslikult esinevate lindude pesade ja munade tahtlik hävitamine ja kahjustamine ning lindude tahtlik häirimine. Ei saa täielikult välistada, et planeeringuga kavandatud tegevus ei häiri eelpool nimetatud linnuliike, kuid arvestades asjaolu, et tegevused nii sadamas ja puhkealal on toimunud juba varasemalt ja ka käesoleval hetkel, siis eeldatavasti ei suurene mõju oluliselt. Ehitustegevuse võimalikke negatiivseid mõjusid leevendab ehitustegevuse jäämine perioodile, mis ei kattu lindude pesitsusperioodiga. Piirkond laiemalt on oluline kaitstavate linnuliikide pesitsuspaigana, seega tuleb arvestada asjaoluga, et mürarikkad ehitustööd sadamas tuleb läbi viia väljapoole lindude pesitsemisperioodi (15. märtsist kuni 31. juulini). Sadamahoonete kavandamisel tuleb arvestada, et linnud ei suuda peegelduste tõttu klaaspindu ohuna tajuda ja tekib oht, et linnud põrkavad vastu klaasi, saavad viga või hukuvad. Seega tuleks kavandada lahendused klaaspindadele näiteks ultraviolettmustriga klaas (Ornilux), mattklaas, toonitud klaas, klaasruudustik, mustriid klaaspinnal vms.

Ehitustööd tuleks läbi viia madalveega ajal ja väljapoole kalade kudeaega. Tööde teostamisel tuleb vältida tuleb ka heljumi teket ja levikut hoiualale.

4.4. Mõju välisõhu seisundile

Märkimisväärset õhusaastatuse suurenemist planeeringu elluviimisega ei kaasne. Mõningane mõju välisõhule kaasneb ehitustööde käigus eralduva heitgaaside emissiooni näol. Peamine mõju välisõhule kaasneb hoonete, rajatiste ja vajalike tehnovõrkude ehitamise etapis, kuid mis on vaid ajutise iseloomuga. Kumulatiivset mõju ei esine ning õhusaaste osas piirkonna taluvust suure tõenäosusega ei ületata. Heitmed satuvad välisõhku peamiselt lammutus- ning ehitustegevusega kaasnevast tolmust ja sisepõlemismootorite tööst. Kuna mootorsõidukite heitgaasi normid peavad vastama Keskkonnaministri 22. septembri 2004. a. määrusele nr. 122 „Mootorsõiduki heitgaasis sisalduvate saasteainete heitkoguste, suitsususe ja mürataseme piirväärtused”, ei ole heitgaasidest tingitud mõju oluline.

4.5. Jäätmetekkega seonduvad mõjud

Jäätmete sorteeritud kogumine peab toimuma vastavalt jäätmeseaduses ja valla jäätmehoolduseeskirjas toodud nõuetele. Ehitustegevusel tekivad jäätmed hoonete ja rajatiste ehitamisel (ehitusmaterjali, nende pakendid, teisaldatav pinnas jms). Ehitustegevuse käigus tekkivad suuremõõtmelised ja muud ehitusjäätmed tuleb üle anda litsentseeritud käitlejale - võimalusel suunata taaskasutusse. Vajadusel on kohalikul omavalitsusel õigus nõuda jäätmete üleandmist tõendavate dokumentide esitamist. Planeeringuga kavandatav tegevus ei suurenda märkimisväärselt jäätmeteket. Jäätmete käitlemist kohapeal ei kavandata ja jäätmetekke mõju avaldub jäätmete lõppkäitleja juures. Kavandatav tegevus ei oma seega eeldatavalt jäätmetekkest tulenevat olulist negatiivset mõju keskkonnale.

4.6. Müra, vibratsioon, valgus-, soojus- ja kiirgussaaste ja visuaalne mõju

Ehitustegevuse käigus tekib müra ehitusmaterjalide vedamisel ja mehhanismide tööst. Selline mürateke kaasneb pea iga ehitusega. Ehitustööde ajal tuleb arvestada Sotsiaalministri määrusega nr. 42 „Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid”. Uue hoonestuse rajamise tagajärjel müra- ja välisõhu saastetase piirkonnas, välja arvatud ehitusaegselt, eeldatavalt märkimisväärselt ei suurene. Planeeringualal pole ole ette näha vibratsiooni, soojus- ja/või kiirgussaaste tekkimist.

4.7. Mõju majanduslikele ja sotsiaalsetele aspektidele

Otsene mõju ümbruskonna inimestele avaldub valdavalt ehitustegevuse ajal, seda läbi suurenenud transpordikoormuse. Samas ei suurene liikluskoormus teedel olulises mahu. Ehitusjärgselt omab planeeritav tegevus pigem positiivset mõju, kuna korrastatud sadama- ja puhkeala võimaldab külakogukonnal rannarahva traditsioonilise eluviisi jätkamist ning vabaaja veetmise võimalusi.

5. Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus

Ehitustegevus on üks avariide ja tööõnnetuste rohkeim tegevusvaldkond. Avariid võivad esineda kõikjal, eriti töötamisel erinevate seadmete ja mehhanismidega, kuid ka kemikaalide ja

kütuste käitlemisel. Transpordi puhul pole välistatud õnnetusohu liikluses. Samas, kõigi nõuete täitmisel ei tohiks tavapäraselt eelpool kirjeldatud olukordi ette tulla ning tegemist saab olla vaid hädalukordadega. Nende juhtumise tõenäosus on väike seetõttu, et planeeritavad tööd on lühiajalised ning nõuetest kinni pidades on minimeeritud ka avariilukordade esinemise võimalused. Ohutustehnika jälgimisel ja tehniliselt korras masinate kasutamisel on avarii tekkimine ja saasteainete levik pinnasesse või vette ning sellest olulise reostuse tekkimine ebatõenäoline.

6. Natura 2000 võrgustiku alad ja muud kaitstavad loodusobjektid planeeringualal, kavandatava tegevuse eeldatav mõju

Natura 2000 on üleeuroopaline kaitstavate alade võrgustik, mille eesmärk on tagada haruldaste või ohustatud lindude, loomade ja taimede ning nende elupaikade ja kasvukohtade kaitse. Natura 2000 looduslad ja linnualad on moodustatud tuginedes Euroopa Nõukogu direktiividele 92/43/EMÜ ja 79/409/EMÜ.

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse alusel on keskkonnamõju hindamine vajalik juhul kui kavandatav tegevus võib eeldatavalt mõjutada Natura võrgustiku ala. Kuna detailplaneeringuga kavandatud tegevused hõlmavad osaliselt tegevusi Natura 2000 võrgustiku aladel, aga ka Laidevahe looduskaitseala ja Siiksaare-Oessaare hoiuala territooriumil, pole välistatud planeeringuga kavandatu teatav mõju Natura võrgustiku ala toimimisele. Ehitustegevusega võidakse teatud määral häirida ja kahjustada rannikumaastikku ja mere- ning linnuelustikku, kuid arvestades asjaolu, et planeeringu puhul on tegemist olemasoleva puhkealaga, olemasolevat sadamakohta kasutatakse ja on kasutatud juba ajalooliselt ning kavandatav sadam ulatub vaid osaliselt Natura 2000 võrgustiku alale, siis on kaasnev mõju tõenäoliselt pigem tagasihoidliku iseloomuga.

Laidevahe looduskaitseala kaitse-eesmärk on kaitsta:

1) Laidevahe lahte, saarestikku ja jäänukjärvi, rahvusvahelise tähtsusega veelindude rändepeatus-, pesitsus- ja sulgimispaiku, looduslikke ja poollooduslikke kooslusi, kaitsealuseid liike ning nende elupaiku;

2) elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) nimetab I lisas: veealused liivamadalad (1110)3, liivased ja mudased pagurannad (1140), rannikulõukad (1150*), laiad madalad lahed (1160), karid (1170), esmased rannavallid (1210), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (1630*), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270*), lood (alvarid – 6280*), sinihelmikakooslused (6410), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (6530*), liigirikkad madalsood (7230), lubjarikkad madalsood lääne-mõõkrohuga (7210*), vanad looduspõõsad (9010*), vanad laialehised metsad (9020*), puiskarjamaad (9070), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*) ning lammi-lodumetsad (91E0*);

3) linnuliike, keda Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.01.2010, lk 7–25) nimetab I lisas, ja nende elupaiku: need

liigid on hüüp (*Botaurus stellaris*), valgepõsk-lagle (*Branta leucopsis*), niidurüdi (*Calidris alpina schinzii*), mustviires (*Chlidonias niger*), roo-loorkull (*Circus aeruginosus*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), laululuik (*Cygnus cygnus*), sookurg (*Grus grus*), merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), punaselg-õgija (*Lanius collurio*), väikekajakas (*Larus minutus*), naaskelnokk (*Recurvirostra avosetta*), väiketiir (*Sterna albifrons*), räusktiir (*Sterna caspia*), jõgitiir (*Sterna hirundo*), randtiir (*Sterna paradisaea*), tutt-tiir (*Sterna sandvicensis*), vööt-põõsalind (*Sylvia nisoria*), tutkas (*Philomachus pugnax*), sarvikpütt (*Podiceps auritus*), väikehuik (*Porzana parva*) ja täpikhuik (*Porzana porzana*);

4) ohustatud ja haruldasi ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ I lisas nimetatud linnuliike ja nende elupaiku: need liigid on soopart (*Anas acuta*), hallhani (*Anser anser*), luitsnokk-part (*Anas clypeata*), piilpart (*Anas crecca*), viupart (*Anas penelope*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), rägapart (*Anas querquedula*), rääkspart (*Anas strepera*), punapea-vart (*Aythya ferina*), tuttvart (*Aythya fuligula*), sõtkas (*Bucephala clangula*), aul (*Clangula hyemalis*), kühmnokk-luik (*Cygnus olor*), lauk (*Fulica atra*), kalakajakas (*Larus canus*), tõmmukajakas (*Larus fuscus*), mustsaba-vigle (*Limosa limosa*), tõmmuvaeras (*Melanitta fusca*), suurkoovitaja (*Numenius arquata*), rooruik (*Rallus aquaticus*), hahk (*Somateria mollissima*), punajalg-tilder (*Tringa totanus*), kivirullija (*Arenaria interpres*), liivatüll (*Charadrius hiaticula*), hänilane (*Motacilla flava*), hallpõsk-pütt (*Podiceps grisegena*), kiivitaja (*Vanellus vanellus*) ja rästas-roolind (*Acrocephalus arundinaceus*);

5) kaitsealuseid taimeliike, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ nimetab II lisas, ja nende elupaiku: need liigid on emaputk (*Angelica palustris*), kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*) ja soohiilakas (*Liparis loeselii*);

6) ohustatud ja haruldasi taimeliike ja nende elupaiku: need liigid on oja-haneputk (*Berula erecta*), valge tolmepea (*Cephalanthera longifolia*), vahelmine näkirohi (*Najas marina* subsp. *Intermedia*), kärbesõis (*Ophrys insectifera*), jumalakäpp (*Orchis mascula*), tõmmu käpp (*Orchis ustulata*), liht-randpung (*Samolus valerandi*) ja kõrge kannike (*Viola elatior*).

Rannaküla piiranguvööndi kaitse-eesmärk on rahvusvahelise tähtsusega veelindude rändepeatus-, pesitsus- ja sulgimisaega, elustiku mitmekesisuse ja maastikuilme, poollooduslike koosluste ning kaitstavate liikide ja nende elupaikade säilimine.

Siiksaare-Oessaare lahtede linnuala liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on rästas-roolind (*Acrocephalus arundinaceus*), soopart e pahlsaba-part (*Anas acuta*), luitsnokk-part (*Anas clypeata*), piilpart (*Anas crecca*), viupart (*Anas penelope*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), rägapart (*Anas querquedula*), rääkspart (*Anas strepera*), hallhani e roohani (*Anser anser*), kivirullija (*Arenaria interpres*), punapea-vart (*Aythya ferina*), tuttvart (*Aythya fuligula*), hüüp (*Botaurus stellaris*), valgepõsk-lagle (*Branta leucopsis*), niidurüdi e rüdi (*Calidris alpina schinzii*), liivatüll (*Charadrius hiaticula*), mustviires (*Chlidonias niger*), roo-loorkull (*Circus aeruginosus*), aul (*Clangula hyemalis*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), kühmnokk-luik (*Cygnus olor*), lauk (*Fulica atra*), merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), kalakajakas (*Larus canus*), väikekajakas (*Larus minutus*), tõmmuvaeras (*Melanitta fusca*), kormoran e karbas (*Phalacrocorax carbo*), tutkas (*Philomachus pugnax*), roherähn e meltsas (*Picus viridis*), sarvikpütt (*Podiceps auritus*), tuttpütt (*Podiceps cristatus*), hallpõsk-pütt (*Podiceps grisegena*),

väikehuik (*Porzana parva*), rooruik (*Rallus aquaticus*), hahk (*Somateria mollissima*), väiketiir (*Sterna albifrons*), räusktiir e räusk (*Sterna caspia*), jõgitiir (*Sterna hirundo*), randtiir (*Sterna paradisaea*), punajalg-tilder (*Tringa totanus*) ja kiivitaja (*Vanellus vanellus*).

Siiksaare-Oessaare loodusala I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on veealused liivamadalad (1110), liivased ja mudased pagurannad (1140), rannikulõukad (*1150), laiad madalad lähed (1160), karid (1170), esmased rannavallid (1210), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), lood (alvarid – *6280), sinihelmikakooslused (6410), niiskuslembesed kõrgrohostud (6430), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (*6530), lubjarikkad madalsood lääne-mõõkrohuga (*7210), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), puiskarjamaad (9070), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning lammi-lodumetsad (*91E0); II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on emaputk (*Angelica palustris*), kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*) ja soohiilakas (*Liparis loeselii*).

Joonis 13. Väljavõte Maa- ja Ruumiameti Looduskaitse kaardirakendusest. (16.05.2025 seisuga)

Pidades silmas planeeritava tegevuse eesmärki ja iseloomu, ei ole käesoleva planeeringu elluviimisel oodata pöördumatuid mõjusid kaitse-eesmärgiks olevate liikidele ja nimetatud aladele. Detailplaneeringuga kavandatud tegevuste mõju on lühiajaline ning mõjuta oluliselt ega sea ohtu kaitse-eesmärgiks olevaid elupaiku või isendid. Mõju kooslustele ja planeeringualal olevatele taimeliikidele on pigem ehitusaegne. Ei ole oodata, planeeritava majapidamise lisandumise tulemusel tõuseks piirkonnas müra või muude häiringute tase niisuguses ulatuses, mis lähedal pesitsevaid või rändel olevaid linnuliike häiriks.

7. Kokkuvõte ja järeldus

Tegemist on üldplaneeringut muutva detailplaneeringuga, mille eesmärgiks on sadama planeerimine, puhkeala ehitiste planeerimine ning selleks ranna ehituskeeluvööndi vähendamine.

Planeeritava tegevusega ei kavandata keskkonnaohtlikke tegevusi ega vastavate objektide rajamist, seepärast olulisi negatiivseid mõjusid antud detailplaneeringu kehtestamisega ette näha pole. Kavandatav tegevus ei ületa eeldatavalt tegevuskoha keskkonnataluvust. Kavandataval tegevusel puudub oluline kumulatiivne mõju, see ei sea ohtu inimese tervist ja heaolu, kultuuripärandit ega vara. Detailplaneeringul puudub piiriülene mõju ja lähtuvalt kavandatava tegevuse iseloomust ning läbi viidud uuringutest ka oluline strateegiline mõju maakondliku või omavalitsuse territooriumi mastaape silmas pidades.

Käesoleva detailplaneeringu ala asub ja hõlmab tegevusi Natura 2000 võrgustiku aladel ja Laidevahe looduskaitseala territooriumil ja Rannaküla piiranguvööndis. Planeeringualale on Puhkeala kinnistul on inventeeritud kaitstav elupaigatüüp rannaniit (1630*), kadastikud (5130) ja väga väikeses ulatuses puiskarjamaad (9070) ning on registreeritud III kaitsekategooria liikide liivatüll (*Charadrius hiaticula*), sookurg (*Grus grus*), valgepõsk-lagle (*Branta leucopsis*), punajalg-tilder (*Tringa totanus*) leiukohad. Lisaks on planeeringuala ranna- ja merealale registreeritud Natura elupaik liivased ja mudased pagurannad (1140) ja veealused liivamadalad (1110). Kui ehitustegevust viia ellu nii, et järgitakse planeeringuga seatud keskkonnatingimusi ja leevendavaid meetmeid on kavandatava tegevuse mõju eelpool nimetatud kaitstavatele aladele ja liikidele eeldatavasti väheoluline ning lühiajaline.

Eeltoodust tulenevalt on Saaremaa Vallavalitsus seisukohal, et käesoleva detailplaneeringuga kavandatav tegevuse elluviimisega ei kaasne eeldatavalt olulist negatiivset keskkonnamõju ning keskkonnamõju strateegilist hindamist ei ole põhjust algatada.

Koostaja: Ketu Kaljuste

Looduskasutuse ja -kaitse peaspetsialist